

Robert ANTONÍN, *Zahraníční politika krále Václava II. v letech 1283–1300*, Matice moravská, Brno 2009 (= Knižnice Matice moravské, sv. 26) 304 s., ISBN 978-80-86488-63-9

Anotovaná kniha věnovaná zahraniční politice Václava II. v letech 1283 až 1300 představuje úvodem čtenáři nejprve výčet pramenů a literatury, s nimiž autor pracoval. Druhá kapitola obsahuje již podrobnější zastavení u textu Zbraslavské kroniky, klíčového pramene pro dobu Václava II., který mimo jiné přináší řadu informací k politickým dějinám. Autor oprávněně charakterizuje kronikářské vyprávění ve vztahu k Václavu II. jako značně tendenční, kdy jmenovaný panovník vystupuje vždy jako ideální vládce a zároveň zakladatel Zbraslavského kláštera. Právě tuto rovinu se snažil Robert Antonín kriticky rozebrat, a to jak na pomezí dobových požadavků, tak přímého pojetí cisterciáků včetně podmínek, kdy text vznikl. Díky tomuto přístupu seznamuje *via facti* i s „typologií“ ideálu středověkého panovníka. Klade přitom důraz na hlavní záměr kroniky – tj. snahu po oslavě zakladatele, který navíc coby panovník koná vše ve prospěch *bonum commune*. Ocenit autorovy vývody zde je nutné především proto, že srovnal spolu s kronikou zmínky o Václavu II. také ve středohornoněmecké veršované kronice Otakara Štýrského a staročeském textu tzv. Dalimila. Obě *narratia* mají na předposledního Přemyslovce totiž zcela jiný názor.

Ve třetí kapitole se dostáváme již více k tématu vymezenému samotným názvem knihy, kde se autor nejprve dotkl chebské svatby Václava II. a Guty Habsburské, dále problematiky udělení léna Václavu II. z rukou římského krále Rudolfa I. Habsburského a v závěru vlivu Závíše z Falkenštejna na pražském dvoře. Mimo jiné se zde pokusil revidovat doklady o nárokování územních celků na jih od Českého království. K největším přínosům publikace však patří čtvrtá a pátá kapitola, které mapují cestu teritoriálních úspěchů v polských zemích až k samému zisku polské koruny. Jedná se totiž o hlavní těžiště jak expanze, tak obecně celé zahraniční politiky Václava II. Antonín v nich navázal na vlastní, již starší badatelské výsledky, které dále rozpracoval. Z nich stojí znovu za připomenutí přehodnocení průběhu hnězdenské korunovace Václava II. na

podzim roku 1300, která nutně musela odpovídat dobovým zvyklostem.

Mezi těmito celky je vložena kapitola o vztazích s římskými králi, předně s Adolfem Nasavským a Albrechtem Habsburským. Na volbách obou panovníků měl český král svůj podíl. V poslední, sedmé kapitole se opět velmi podrobně dozvídáme o způsobu správy polských území pod vládou českého krále i o jednotlivcích v jeho službách. Knihu uzavírá nezbytný závěr a soupis užitých pramenů a literatury.

Shrneme-li uvedené, vyznívá práce v kontextu zahraniční politiky Václava II. jako zřejmá snaha autora po revizi názorů starší literatury, předně Josefa Šusty, jenž se dobou Václava II. obsáhle zabýval. Hlavní výsledky, s výjimkou pojednání o ideálním vládci, leží v přínosu k politickým dějinám. Kniha zaujme také stylisticky, ač někdy formulace evokují až epické přesahy a místy převládá snaha přesvědčit čtenáře o jediné možné argumentaci a závěru. Bezpochyby jinak kvalitní práci lze vytknout, že autor nevyužil poslední paleografické studie ke kanceláři Václava II., kde jsou zmíněny nové listiny, které starší edice neznají. V tomto směru se nepochybně Robertu Antonínovi otvírá do budoucna další prostor pro možné sledování zahraniční problematiky této doby. Závěrem můžeme konstatovat, že monografie představuje cenný příspěvek k době vlády Václava II., a to předně pro práci s textem Zbraslavské kroniky a bližší poznání polské územní expanze předposledního přemyslovského krále.

DANA DVOŘÁČKOVÁ-MALÁ

Visegrad 1335, ed. György RÁCZ, International Visegrad Fund, State Archives of Hungary, Pázmány Péter Catholic University, Bratislava 2009 184 s., ISBN 978-80-970159-7-8

The *Visegrad 1335* volume is the result of international cooperation between medievalists coming from all the so-called Visegrad countries under auspices of the International Visegrad Fund. The reason for publishing this book, as noted in the preface, is to popularize the meeting of the kings of Bohemia, Hungary, and Poland in Visegrad in 1335. The publication has two aims. The first is the edition of sources, i.e., of six documents somehow related to the

congress of 1335. They are all published in the original Latin version, but with translations into English, Czech, Hungarian, Polish, and Slovak. The second is to make the articles accessible to various audiences; the study is a mixture of high-standard scholarly work combined with easy reading for the non-professional audience. György Rácz, in his introductory chapter, notes a third goal of the study; namely, to “provide further inspiration for cooperative investigation into this [Visegrad 1335] topic with the involvement of all Visegrad countries” (p. 29). Such a set of goals makes it difficult to categorize the study as the result of regular scholarly production. On the one hand, this is a popular historical piece; on the other hand, it somehow aspires to be a serious source edition.

Visegrad 1335 is divided into two major parts. The first part, entitled *The Congress of Visegrad*, plays the role of a general introduction to the historical background of the summit. It is in five language versions, which makes it immediately accessible to a very wide audience. The second part of the book, the more extensive, is dedicated to an edition of the charters.

The introductory chapter presents a nice description of the political circumstances surrounding the congress. The text, however, although the preface promises discussion “at a high academic level” (p. 8), is clearly written for non-specialists and treats all the issues generally and often superficially. I have to point out that the study, unfortunately, seems to disclose a rather negligent attitude towards facts. There are quite a few “problematic” statements; I will not discuss all of them owing to the limited space. I will focus only on somewhat misleading comments. According to Rácz, the marriage of Beatrix, a sister of John Luxemburg, to Charles Robert took place in 1317 (p. 20 – reference to English translation), but the generally accepted time for this marriage is November 1318. The author also maintains that John Luxemburg had no other sisters (p. 20), when in fact he had one, Mary, who married Charles IV of France on 21 September 1322. Thus, John Luxemburg’s lack of sisters could not have been the reason, contrary to what Rácz suggests, why Charles Robert asked the Polish king for the hand of his daughter, Elisabeth, in 1320. Finally, there is a misunderstanding in explaining the political ascription of Silesia at the beginning of the fourteenth century (p. 21). The Silesian principalities

were by no means subjects of the Luxemburgs until 1327 or 1329, depending on the scholar one consults. In fact, most of them had previously been subjects of the Premyslids, but after the death of Wenceslas III in 1306, the last monarch from the Premyslid dynasty, they lost their feudal dependence on the Bohemian Kingdom and, consequently, regained their sovereignty.

The second part of the book, which contains the edition of six charters, also causes some perplexity. The selection criteria are rather opaque and little telling to a stranger. Rácz merely states that the selection “is based on the *Hungarian Studies* research conducted over the past decades in the Hungarian National Archives” (p. 29). The source(s) of Latin transcriptions of the charters are not indicated, therefore a reader can only guess whether they were simply reprinted from previous editions (which are listed in the bibliography) or whether there has been a separate study that resulted in a new and revised edition. The comparison which I made of the charter from 3 September 1335 between the book version and the previous edition allowed me to conclude that the *Visegrad 1335* volume in fact offers a new reading of the charters.

The quote above also does not explain whether this is the whole collection of Visegrad-related charters or only a group of them, and if that is so, then what sort of selection is it? Thus, a lack of information seems a considerable drawback of the second part of the book. I have to admit, however, that the vague self-categorization of the *Visegrad 1335* volume mentioned above can be used as a good excuse for all my comments because a non-professional reader does not need any critical apparatus and can still enjoy the reading. Unfortunately, the quality of translation into modern languages (at least into English and Polish, which I was able to examine) cannot be considered an advantage of the publication.

WOJCIECH KOZŁOWSKI